

žaja ljudskega učiteljstva. (Za preuredbo § 55. državnega ljudsko-šolskega zakona potom državne legislative.) Poročevalec gosp. Pavel Plesničar, nadučitelj v Marzighah pri Kopru.

4. O odpravi krajevnega plačilnega sistema v Istri. Poročevalec gosp. Miroslav Anžlovar, učitelj-voditelj v Boljuncu.

5. Resolucije. Utemeljuje gosp. Iv. Šega, učitelj v Šmartnu.

I. Slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo, zbrano v Pulju na glavni skupščini »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev« protestuje proti nezakonitemu postopanju laške gospodovalne stranke glede ljudskega šolstva hrvaškega in slovenskega naroda v Istri;

II. zahteva od c. k. vlade pravično uravnavo hrvaškega in slovenskega ljudskega kakor tudi srednjega šolstva;

III. naroča vodstvu »Zaveze«, da poda slovanskim klubom avstr. državnega zbora jasno sliko vsega istrskega šolstva s prošnjo, da naj smatrajo to vprašanje kakor glavno točko slovanske vzajemnosti.

6. Predlog: V prihodnjem letu zboruj »Zaveza« na Koroškem. Utemeljuje gosp. Iv. Lapajne, ravnatelj v Krškem.

Vodstvo »Zaveze«:

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

V Pulj!

Bliža se naš praznik, naš dan!

Letos nas kliče glas skupnosti in stanovske zavednosti tja med trpeče istrske tovariše. Zanimiv bo naš pohod. Tam na jugu istrskega polotoka stoji Pulj kot ogromna Gigantova pest, da razbije sovražnikovo silo, ako bi se bližal obali našega domovanja. Kar hrani zanimivost to starodavno mesto, vse nam bodo v pogled. Svobodno nam bodo iznad trdnjaviških zidin plavali pogledi po sinjih valovih Jadranskega morja — v daleko in lepo svobodo nam bodo hrepenele želje, ko se bodo navduševala naša sreča ob idealih in ob pridobljenih pravicah, ko se bodo jčila za boje, ki nas čakajo v prihodnjih dneh.

Naprednega učiteljstva ni treba siliti k „Zavezinih“ skupščinam. Napredno učiteljstvo ve samo, kaj je njegova dolžnost, zatorej pohiti zmeraj z radostjo tjakaj, kjer se zbira učiteljski parlament. Vsak tak sestanek je združen z mnogimi žrtvami, ki so razumljive, ako preudarimo, v kakem gmotnem položaju živi vse naše učiteljstvo. Zato pa je temu učiteljstvu v toliko večjo čast, da prihiti vsako leto v tako impozantnem številu k „Zavezinih“ skupščinam. Stanovska zavednost premaga vsako zapreko in stanovska zavednost je dokaz krepke življenske sile našega stanu!

Vzpored letošnje „Zavezine“ skupščine, ki ga prijavljamo na prvem mestu, je jasna priča resnosti in pomembnosti naših sestankov in je obenem tudi dokaz preudarnosti in zavednosti „Zavezine“ vodstva.

Letošnja skupščina pa je važna zlasti zategadelj, ker prinesemo svojim istrskim tovarišem in prijateljem bodrila in opore, da ne omagajo v težkem boju za ugled in kruh. Pridemo tjakaj, da povemo istrskemu učiteljstvu, da so simpatije vsega naprednega učiteljstva na njegovi strani in da ima najboljšo zaslonbo v svojih tovariših in v lastni organizaciji. Zato obeta donesti naš letošnji sestanek veliko moralnega uspeha in utegne imeti lepe posledice.

Pridite vsi, ki vas vnema prava stanovska zavednost in ki vam je pri srcu napredek šolstva in lastnega stanu!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca malega srpana 1905 K 113.819·35.

Ob sklepu I. polletja 1905 je stanje sledeče:

1. gotovina	686·54 K	1. deležne vloge	5.109·32 K
2. naložen denar	200— »	2. hranilne vloge	33.361·01 »
3. dana posojila	38.266·31 »	3. rezervni fond	264·70 »

Na hranilne vloge je za I. polletje kapitalizovanih 553·49 K obresti.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Deželna učiteljska skupščina v Ljubljani.

II.

Prvi oddelek našega članka pod tem naslovom se končuje z besedami: Kjer ni kruha, ni delavcev. Tudi pri nas je tako, le s to razliko, da so delavci, ki pa imajo toliko kruha, da ga je za življenje premalo, za smrt preveč. In to je hiranje! Prav resnično je, da učiteljstvo hira v pravem pomenu besede. Delati se ne brani učiteljstvo, zahteva le, da se mu da primerna plača za težko in odgovorno delo. Temeljne plače učiteljev so tako sramotno nizke, da se dajo primerjati (presegajo jih ne!) edinole še s plačami srednje dobro plačanih hlapcev in drugih težakov. To je nekaj nezaslišano krivičnega in brezkončno sramotnega in poniževalnega. Ako bodo naši znanjci pisali zgodovino na podlagi dejanskih okolnosti o kulturnem delu avstrijskih narodov in posebej še slovenskega in hrvaškega naroda ter o najsplošnejših kulturnih delavcih, učiteljih, bo treba zapisati v to zgodovino z velikimi črkami in najbolj črnim črnilom žalostne, a resnične besede: Delali so v potu svojega obraza ti delavci od zore do mraka, od mraka do dne na vseobčem kulturnem polju, toda plačani so bili slabejše kakor tistega časa težaki in hlapci. Ta zgodovinska resnica ne bo sramota za nas, temveč za tiste, ki vladajo pri zelenih mizah, ki za dobro plačilo služijo oltarju in ki s političnim slepilom odvrčajo ljudstvo od pravega spoznavanja, mišljenja in pravega kulturnega napredka.

O našem gmotnem stanju smo pisali že toliko in tako kričeče slučaje, da nas bi bilo sram, ako ne bi ta sramota pripadala tistim, katerim na uho in na srce smo govorili in pisali. Ako bi učiteljstvo komu dolgovalo toliko plačila, kakor ga prizadeti ljudje dolgujejo učiteljstvu, bi to prodalo do zadnjega imetja vse, da bi le svoj težki dolg poravnalo. In zakaj bi storilo učiteljstvo tako? Ker to zahteva čut toliko poudarjane javne morale. Ako delavci v kaki tvornici štrajkajo zaradi preoblega dela in premalega plačila, pišejo vse novine o tem. Za učiteljstvo in njegove slabe plače pa se resno nihče ne pobriga in ravnodušno nas puste hirati z našimi družinami.

Prosili smo po raznih društvih in deputacijah, sklicali smo shode vsega učiteljstva, na katerih smo glasno zahtevali izboljšanja plač, vložili smo tozadevno prošnjo na deželni zbor že večkrat, naši odposlanici so šli to prošnjo priporočiti poslancem vseh strank i t. d. i. t. d. Obljubovali so ljudje z dobrim srcem, kranjski tiran v Ovijačevi hiši pa je uničeval te obljube, vsi pa se izgovarjajo, da je dežela preubožna, da ne more plačati svojih delavcev.....

Ako nezadovoljni delavci štrajkajo, ne pišejo samo novine, temveč razni obrtni komisarji in drugi merodajni ljudje posredujejo in delodajalce izkušajo omeščati v prid izboljšanju delavskih plač. Mi sicer ne štrajkamo še... ker bi naše zahtevanje imelo tudi nekaj izdati, vendar pa med nami in med tistimi, ki bi nam imeli izboljšati plače, ni nobenih posredovalcev. Nas puste neuslišane in naše zahteve so glas vpijočega v puščari. Ohripel je že skoro ta glas — vendar ni še in ne bo umolknil, v to zastavimo vso svojo čast in neizčrpno žilavost. Deželna učiteljska skupščina je pred durmi. Izvolili smo svoje zastopnike. Še enkrat poudarjamo: izvolili smo jih učitelji sami in oni so legitimni naši glasniki, ki bodo morali naše zahteve predložiti na mizo, kjer nam bodo hoteli naložiti še več dela. Siti smo do grla praznih obljub, besedam ne damo nobene vere več, zahtevamo samo še dejanj in obveznih obljub. Izkušnja nas uči, da se da dobiti denar za vsako potrebo in nepotrebo, zato nima ugovor, da ni denarja, pri nas nobene veljave. Ako imajo v finančnem ministrstvu odprta ušesa za prošnje povišanja duhovskih plač in nabavo novih kanonov in orožniških piketahv, naj imajo tudi odprta ušesa za naše prošnje, ki niso napisane iz objestnosti in želje po bogastvu, temveč pisane iz gole vsakdanje človeške in državljanske potrebe. Izkušnja nas uči, da se odobre prekoračenja proračunov za mnogo milijonov. Zakaj bi se ne dobilo tudi za učiteljstvo nekaj milijonov, ako se ne podcenjuje kultura in izobrazba. Saj za učiteljstvo in šolstvo dani denar ni zavržen, ker se visoko obrestuje. Le dobre volje bi bilo treba pri gotovih ljudeh in na gotovih mestih, pa bi naše zahteve izpolnili, toda dotična gospoda hoče priritati položaj učiteljstva do skrajnosti. Pri vsem tem se prozorno vidi, da nas zapostavljajo, pri tem pa prednjačijo druge. Naše upravičene zahteve in prošnje puščajo nerešene, drugih prošnje pa z električno naglico izkušajo realizirati. Mi samo vprašamo, kje si bo pritrkala uboga naša država, da bo povišala duhovnikom plače? Kje se bo dobilo deset milijonov za dovolj dobro plačana duhovščino? Ali nimajo na tistem mestu, kjer hočejo duhovnikom dati milijone, tudi srca za učitelje?

Ali bi ne mogla ravno tista večina v državnem zboru glasovati za zvišanje učiteljskih plač, ki je glasovala za nujnost predloga o duhovskih plačah? Ali bi finančni minister dal iz svojega žepa za povišanje učiteljskih plač? Ali bi zato Avstrija propadla? Kje naj iščemo vzrokov, da o učiteljstvu nočejo ničesar slišati na Dunaju, med tem ko duhovnikom takorekoč nepričakovano hočejo dati k dosti — še več?

Pri zadnjem državnozbornem zasedanju smo videli za povišanje duhovskih plač delati ves duhovski aparat. Posebno se je brigala za to zadevo višja duhovščina v neposredni bližini vplivnih in najvplivnejšega v vsi monarhiji. Višja duhovščina je delala za svojo podrejeno nižjo duhovščino, ker uvideva, da ne zadostuje, če pošiljajo višji samo ukaze, odredbe, odloke i t. d. nižjim. Višja duhovščina dobro ve, da bo delovanje nižje duhovščine uspešnejše, čimbolj bo poskrbljeno za njen gmotni položaj. Naši višji pa tega ne vedo ali pa vedeti nočejo. Naučni minister zna pošiljati same prazne, prozaične ukaze in odloke. Ali se neki ne zaveda tega, česar se zavedajo vodilni duhovski krogi. Ako bi čakali na to, lahko čakamo še celo to stoletje.

Sedaj pridemo na našo deželno šolsko gosposko, ki je naša najvišja šolska oblast v deželi in v neposredni zvezi z visokim ministrstvom. Pri deželni učiteljski skupščini morajo naši delegati podati prvi predlog, ki mora biti vsemu nadaljnemu zborovanju pogoj, v katerem se nam zagotovi, da se naše obupne razmere razlože na najvišjem mestu. Prejeti morajo naši zastopniki obvezno in zanesljivo zagotovilo, da se naše plače regulirajo tako ali tako. Dežel. šol. oblast ima to moč in jo tudi lahko izrabi. Ako bodo obveščeni in poučeni na najvišjem mestu o naši mizeriji, potem nam morajo pomagati ali v deželnem ali državnem zboru. Mi pravimo: morajo, in to besedo smo resno premislili, preden smo jo zapisali. Ako se bodo zavzeli naši višji v deželi in državi tako ognjevitno in preračunljivo za nas, kakor so se duhovski in drugi klerikalni krogi za nižjo duhovščino, potem smemo trdno upati, da nam napoči doba človeških plač in z naših prsi se bo odvalil tisti težki kamen, ki nas tlači dan na dan, ko premišljujemo žalostni gmotni položaj učiteljstva in njegovih družin. Našim delegatom naročujemo to tukaj slovesno in očitno in jih zagotovljamo neomejenega zaupanja. **Mi stojimo za vami in smo odgovorni za vaše predloge!** Vaša mesta v dež. učit. skupščini niso samo častna mesta, temveč tudi polna odgovornosti, ki ste se je mogli zavedati že pri izvolitvi. Kranjsko učiteljstvo stavi dobro upanje v predstoječo skupščino in od naših delegatov je mnogo odvisno, da ne postane skupščina za nas iluzorna!

VII. štajerska deželna učiteljska skupščina.

V zadnji št. »Uč. Tovariša« je priobčen poziv, da naj vsa okrajna uč. društva na Kranjskem in Štajerskem skličejo tekem 14 dni izredna zborovanja, ki bi določila predloge za deželno uč. skupščino. Ker pa ni upati, da bi se štajerska učit. društva do 9. avgusta odzvala temu pozivu, zato priporočam v uvaževanje spodnještajerskim odposlancem naslednja predloga: